

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours PART-III Examination, 2016

SANSKRIT-HONOURS

Paper-SANA-VIII

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

UNIT-I

[Marks – 70]

1. यथेच्छमेकतरस्योत्तरं प्रदेयम्: –
 - (a) किं नाम करणम् ? हेतुकरणयोः पार्थक्यं सोदाहरणं प्रदेयम्। 3+7
 - (b) अधिकरणस्वरूपं परिष्कृत्य दीक्षितानुसारं तद्वेदः सोदाहरणं प्रपञ्चनीयः। 4+6
2. स्वाभिमतं सूत्रद्वयं सरगिरा व्याख्येयम् :- 5×2 = 10
 - (a) कर्तुरीप्सिततमं कर्म
 - (b) तुमर्थाच्च भाववचनात्
 - (c) सहयुक्तेऽप्रधाने
 - (d) ध्रुवमपायेऽपादानम्
 - (e) कर्तृकर्मणोःकृति
3. यथेच्छमेकं दीक्षितकचनं व्याख्येयम् :- 6×1 = 6
 - (a) कर्म इत्यनुवृत्त्यौ पुनः कर्मग्रहणमाधारनिकृत्यर्थम्।
 - (b) 'विभाषा' इति योगविभागाद् अगुणे स्त्रियां च क्वचित्।
 - (c) विनापि तृदयोगं तृतीया 'वृद्धो यूना' इत्यादि निर्देशात्।

4. अधोदत्तानां यथेच्छं द्वयोः व्याकरणसम्मता टीका रचनीया :- 5×2 = 10
- (a) आग्रेंडितम्
(b) अपादानम्
(c) कर्मप्रवचनीयः
(d) अनादरः
(e) अधिकरणम्
5. तिर्यगक्षरं पदानां द्वयोः ससूत्रं सकारणविभक्तिप्रयोग-
सार्थक्यं निर्णयम् :- 2×2 = 4
- (a) हरिणं दिदृक्षुः।
(b) विद्वान् सर्वेषां पूजितः।
(c) भयात् कम्पते वानरः।
(d) अलं श्रमेण।
(e) धनात् विद्या गरीयसी।
6. स्वाभिमतं सूत्रद्वयं सुरगिरा व्याख्येयम् :- 5×2 = 10
- (a) कर्तृकरणे कृता बहुलम्
(b) उपमितं व्याघ्रादिभिः सामान्याप्रयोगे
(c) संख्या वंशयेन
(d) अनेकमन्यपदार्थे
(e) एकविभक्ति चापूर्वनिपाते।
7. अधोदत्तानां द्वयोः दीक्षितवचनयोराशयः स्पष्टीक्रियताम् :- 5×2 = 10
- (a) सापेक्षत्वेऽपि गमकत्वात् समासः।
(b) इवेन समासो विभक्तयलोपश्च।
(c) 'तत्कृत' इति किम्? अक्षणा काणः।
(d) अतएव ज्ञापकाद् व्याधिकरणपदो बहुव्रीहिः।
- अथवा
- द्वयोः टीका लेखनीया :- 5×2 = 10
- (a) योगविभागः
(b) द्वन्द्वः
(c) नञर्याः

- (d) नित्यसमासः
(e) वृत्तिः
8. अधोलिखितानां द्वयोः पदयोः ससूत्रं साधनं कार्यम् :- 5×2 = 10
- (a) धर्मारण्यम्
(b) कुम्भकारः
(c) केशाकेशि
(d) प्रत्यहम्
(e) अहिनकुलम्

UNIT-II

[Marks – 30]

9. Answer any *two* questions from the following: 10×2 = 20
- (a) What makes the difference between centum and śatam groups of I.E. language? Write a note on any one of the branches referred to here.
(b) Elucidate with illustrations the relation between Sanskrit and Prākṛita languages.
(c) What is meant by phonetic law? Write an informative note on Collitz's Law on phonetic changes.
(d) Write a note on the affinities between vedic language and Avestan language.
10. Write short notes on *any two* of the following: 5×2 = 10
- (a) Metathesis
(b) Ablaut
(c) Haplology
(d) Dissimilation